

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка



СИЛАБУС
навчальної дисципліни
МАЛЮНОК І ОСНОВИ КОМПОЗИЦІЇ

Загальна інформація

Компонент освітньо-професійної програми	<i>Вибірковий</i>
Кількість кредитів ECTS	3
Мова навчання	Українська
Ступінь вищої освіти	
Галузь знань	
Спеціальність	
Освітньо-професійна програма	

Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Малюнок і основи композиції» є формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань і практичних умінь академічного рисунка та композиційного мислення як основи дизайнерської діяльності; розвиток спостережливості, просторового уявлення, відчуття пропорцій, тону й ритму; оволодіння прийомами побудови зображення з натури та створення композиційних ескізів для проєктів у сфері дизайну (зокрема дизайну одягу).

Передумови вивчення дисципліни

Вивченню дисципліни «Малюнок і основи композиції» передуює опанування (або паралельне вивчення) дисциплін/тем із основ композиції та кольорознавства, історії мистецтва і культури, комп'ютерної графіки та/або цифрових інструментів дизайну.

Результати навчання

У результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

матеріали, інструменти та техніки академічного рисунка (лінія, штрих, пляма, тон);
основи пропорцій, конструктивної побудови форми та лінійної перспективи;

прийоми світлотіньового моделювання, передачі об'єму, фактури й матеріальності;

закони та принципи композиції (цілісність, баланс, контраст, ритм, домінанта, масштаб).

вміти:

виконувати конструктивний рисунок простих і складних предметів та натюрмортів із натури;

передавати простір, об'єм, світлотінь і фактуру різними графічними засобами;

компонувати зображення у форматі аркуша, добирати ракурс, масштаб і композиційний центр;

створювати серію ескізів і композиційних пошуків (thumbnail sketches) для дизайнерських рішень;

оформлювати та презентувати портфоліо навчальних робіт, аргументовано здійснювати самооцінювання і аналіз композиції.

Зміст дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи академічного рисунка

Тема 1. Вступ. Рисунок як мова візуальної комунікації. Інструменти і матеріали. Організація робочого місця. Скетчбук як інструмент навчання.

Тема 2. Лінія, форма і пропорції. Вимірювання та перевірка пропорцій. Конструктивна побудова. Контурний і конструктивний рисунок.

Тема 3. Тон і світлотінь. Джерело світла. Об'єм і простір. Штрихування, градації тону, передача матеріалу та фактури.

Тема 4. Основи перспективи. Горизонт, точки сходження. Побудова простих і складних предметів у просторі. Помилки перспективи та способи їх уникнення.

Тема 5. Рисунок натюрморту і драпірування. Постановка, композиція в межах аркуша. Передача фактури тканини. Короткі замальовки та довгі постановки.

Змістовий модуль 2. Основи композиції та проєктна графіка

Тема 1. Поняття композиції. Формат і поле зображення. Композиційний центр. Типи композиції (статична/динамічна, симетрична/асиметрична, відкрита/закрита).

Тема 2. Закони та принципи композиції: цілісність і єдність, баланс, домінанта, контраст, нюанс, пропорції, масштаб.

Тема 3. Засоби композиції: ритм і повтор, напрям і рух, лінія/пляма, силует, фактура. Композиційні схеми та модульні сітки.

Тема 4. Тональна композиція. Розподіл мас і акцентів. Побудова композиції через світло-тіньові відношення. Композиційні ескізи (thumbnail).

Тема 5. Композиція в ескізуванні та fashion-ілюстрації. Поза і «лінія дії». Стилізація. Компонування аркуша з ескізами колекції та підписами.

Тема 6. Індивідуальне творче завдання: розроблення серії композиційних ескізів і фінальної роботи (постер/аркуш проєкту) з подальшим переглядом і захистом.

Практичні заняття передбачають виконання навчальних постановок, аналіз зразків академічного рисунка та дизайнерської графіки, обговорення робіт у форматі групової критики.

Самостійна робота: ведення скетчбуку (щонайменше 2–3 сторінки на тиждень), виконання вправ на композиційні схеми та підготовка матеріалів для підсумкового портфоліо.

Форми та методи навчання

Форми навчання: викладання дисципліни «Малюнок і основи композиції» передбачає студійну практику та поєднання інформаційно-ілюстративних і практично-діяльнісних методів із демонстрацією прийомів (покрокове виконання), вправами на «натренування ока» та розвиток моторики руки, виконанням навчальних постановок і коротких замальовок.

Методи навчання: застосовуються проблемно-пошукові та проєктні методи (композиційні пошуки, створення серії ескізів, робота з референсами), метод портфоліо, групова критика (peer review), консультації та зворотний зв'язок за критеріями якості виконання.

Контроль навчальних досягнень

Форми та методи оцінювання:

Поточний контроль – оцінювання практичних робіт (навчальні постановки, натюрморти, рисунок драпірування та фігури), перевірка скетчбуку та самостійних вправ, аналіз композиційних ескізів, модульний перегляд (проміжний контроль).

Підсумковий контроль – залік.

Критерії оцінювання навчальних досягнень:

Критерії оцінювання виконання практичної роботи: відповідність поставленому завданню; правильність конструктивної побудови та пропорцій; переконливість просторового рішення і перспективи; якість світлотіньового моделювання; композиційна цілісність (баланс, домінанта, ритм); технічна культура виконання; самостійність, креативність та здатність аргументовано презентувати результати.

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Усне опитування на практичному занятті	10	5	50
Питання для самостійного опрацювання	10	1	10
Індивідуальні завдання	10	3	30
Контрольна робота	2	5	10
Всього:			100

Орієнтовний розподіл балів за видами робіт:

- 50 % – практичні роботи;
- 10 % – самостійна робота;
- 30 % – індивідуальне завдання;
- 10 % – модульний контроль.

Політика курсу

Учасники освітнього процесу керуються нормативними документами та відповідними Положеннями, затвердженими в НУЧК: Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка (нова редакція) (https://drive.google.com/file/d/1p-qykVjCEwDD9xbkl44yFQXwv_0t8u0I/view), Положення про академічну доброчесність в Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка (<https://drive.google.com/file/d/1B20drJo3LiqYzIGpWib1zmRfcGdtuP43/view>), Положення про дисципліни вільного вибору студентів у Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка (https://drive.google.com/file/d/11kn0THvIKQ_oMJ9G5eqWp948pPpx_MYd/view).

Для студента є обов'язковим виконання всіх передбачених навчальною дисципліною практичних робіт з наступним їх захистом. Окрема увага приділяється індивідуальним завданням орієнтованим на формування особистої точки зору студента.

При вивченні дисципліни, виконанні практичних занять, індивідуальних завдань та проведенні форм контролю студенти зобов'язані дотримуватись принципів академічної доброчесності, зокрема: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного контролю.

Практичні роботи повинні бути захищені протягом семестру.

Граничний термін захисту всіх практичних робіт та проходження всіх видів поточного контролю – день заліку.

Відпрацювання пропущених занять та перескладання всіх форм контролю може відбуватися відповідно до розкладу консультацій викладача, залік – у терміни здачі академічної заборгованості.

Матеріально-технічне забезпечення

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна: навчально-методичне забезпечення дисципліни: мольберти/планшети, натурний фонд (предмети для постановок, тканини), освітлювальні прилади; матеріали для рисунка (папір формату А3–А2, олівці різної твердості, вугілля/сангіна, ластика, крейда, туш/лайнер за потреби); мультимедійний проєктор/екран для демонстрації зразків; комп'ютер з доступом до інтернету; електронний курс у Moodle.

Інформаційні ресурси

1. Берlach О. Графічні техніки в образотворчому мистецтві: навч. пос. Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2022. 103 с.
2. Живопис: матеріали і техніки: навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Ф-т мистецтв, Каф. образотв. мистец.; уклад.: О. Я. Музика, Г. І. Сотська. Київ: Талком, 2024. 260 с. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/17593/1/%2B%D0%A7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%20%D0%86.%D0%96%D0%98%D0%92%D0%9E%D0%9F%D0%98%D0%A1%20%D0%9F%D0%9E%D0%A1%D0%86%D0%91%D0%9D%D0%98%D0%9A%202024%20%289%29.pdf>
3. Пічкур М. Образотворча підготовка студентів мистецьких спеціальностей у закладах вищої освіти: монографія. Київ: Видавництво Ліра-К, 2022. 270 с.
4. Пічкур М. Теорія і практика композиції : навч. посібник. Харків: ПромАрт, 2021. 248 с.
5. Прокопович Т. А. Основи кольорознавства : навч. посіб. Друге видання, доповнене, перероблене. Луцьк: Волинський національний університет ім. Лесі Українки, 2022. 124 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20686/1/Prokopovych_posibnik_Osnovi_koloroznavstva.pdf
6. Тарасюк І. І. Техніки і матеріали в образотворчому мистецтві. Методичні рекомендації до курсу «Техніки і матеріали в образотворчому мистецтві». Луцьк: Терен, 2017. 20 с.
7. Теоретичні і методичні основи образотворчого мистецтва (для здобувачів другого освітнього рівня (магістр) спеціальності 014 – «Середня освіта. Образотворче мистецтво»): навчально-педагогічний посібник /за заг. 37 ред. Т. В. Паньок. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. 80 с. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/575da9b9-dca0-40e7b4d8-91db451b01c4/content>

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові викладача	Горчинська Катерина Віталіївна
Науковий ступінь, вчене звання, посада	Кандидат педагогічних наук, доцент
Комунікація	Кафедра: професійної освіти та безпеки життєдіяльності E-mail: k.gorchinska@gmail.com Телефон: +38-093-625-35-11
Посилання на дисциплін	https://us04web.zoom.us/j/72281695646?pwd=GcU1EWaNNkE1hjDu7ffBO8d3CXR8Lx.1

у в системах дистанцій ного навчання	Zoom: 722 8169 5646 (Пароль – 108)
Консульта ції	Середа 14.40–16.00